

TOMMY ELDSJÄL

Hultsfredsfestivalen lämnade de småländska skogarna för resursstarka Mälardalen. Men vad gör egentligen det. Ett stenkast bort ligger kommunens verkliga kulturella flaggskepp: Virserums musikdagar. Möt Tommy Svanström, yrkesmusikern som blev ideell festivalgeneral. För sin hembygds skull.

AV JAN-EWERT STRÖMBÄCK FOTO ALEXANDER KENNEY

VÅNINGEN ÄR IMPONERANDE, men en smålänning ska inte yvas, i synnerhet inte den som kommer från arbetarklass, så Tommy Svanström är en blygsam guide under min husesyn. Självviktigt berättar han att han förr brukade säga att han minsann en gång i tiden bodde i ett uthyrningsrum på sju kvadratmeter.

Men det var länge sedan. Då gick Tommy Svanström på Musikhögskolan i Stockholm. Sedan dess har mycket hänt. Vid sin pensionering i augusti 2012 hade han arbetat som professionell musiker i 47 år, 45 av dem i Kungliga Hovkapellet vid Stockholmsoperan. Nu fortsätter Tommy som »fri« cellist främst i Stockholmskvartetten.

I den vackra bostaden på Kungsholmen i Stockholm har han huserat i över 30 år. I köket är ett notställ placerat vid fönstret. Livskamraten Ylva brukar stå här och öva, och den som tar sig friheten att titta närmare upptäcker att bakom notbladen döljer sig sådant som brukar hänga på kylskåpsdörren hos andra barnfamiljer, veckoblad från skolan, tandläkartider och så vidare. Jodå, båda barnen, Eleonora, 11 år, och Henning, 7 år, spelar cello och är elever vid musikskolan Lilla Akademien.

Men nu backar vi bandet. 18 år närmare bestämt. Tommy Svanström har bjudit hem Medlemmar i Virserums gille, en sorts hembygdsförening i exil som engagerat sig i Tommys planer för en musikfestival på hemorten.

– Kreativiteten gick inte att ta miste på under diskussionerna här i våningen, säger Tommy när han berättar om de första stegen med vad som skulle bli Virserums musikdagar.

För värden tillika festivalgeneralen och konstnärlige ledaren var det självklart att bjuda in Kofi Annan och kungaparet att inviga Musikdagarna. Och även om inte just dessa publikmagneter var tillgängliga – åtminstone inte just då – är det många andra celebriteter som har förärat sommarpubliken i Virserum under de 17 år som Musikdagarna har arrangerats. Programbladen bildar tillsammans en medryckande musikalisk resa med namn som

Loa Falkman, Sven-Bertil Taube, Louise Hoffsten och Eric Ericson med sin kammarkör.

– Vid ett tillfälle när jag var konferencier råkade jag presentera Barbra Streisand. Den verkliga gästen, Barbara Hendricks, tog inte åt sig, säger Tommy och skrattar när han tänker tillbaka på den dråpliga incidenten.

En särskild kärlek hyser Tommy Svanström till barnfestivalen i Ekebergskyrkan där barnen förutom att de får lyssna gratis på konsert även kan rita, måla, komponera och prova instru-

»Vid ett tillfälle när jag var konferencier råkade jag presentera Barbra Streisand. Den verkliga gästen, Barbara Hendricks, tog inte åt sig ...«

Tommy Svanström med dottern Eleonora efter ett framträdande av Saint-Saëns Svanen.

TOMMY ELDSJÄL

ment. Han nämner med glädje i blicken hur en femårig kille en gång utbrast »Mozart, var han så bra? Det hade jag inte räknat med.«

– Att spela för barn är det roligaste och viktigaste jag har varit med om, säger Tommy.

Här blir det naturligt att fråga om hans eget förhållande till sina barns utveckling. Gör han som sin egen pappa, övar en timme med dem varje dag?

Tommy skakar på huvudet.

– Det är inte lätt att som yrkesmusiker hjälpa sina barn. Man kan för mycket, helt enkelt. Alla måste göra sina erfarenheter.

Jag frågar hur det kom sig att det blev kammarmusik och cello. Det började i omvänd ordning, visar det sig. Först cellon.

– Mina föräldrar tyckte att jag skulle börja spela och satsa på musiken som en yrkeskarriär – allt för att inte, som de, behöva arbeta på fabrik.

Musiken blev en för familjen ny och främmande värld. Men målet var ändå självklart: Musik, inte fabrik. Det slår mig när jag hör Tommy berätta att det hela handlar om, kanske inte det som slitet kallas klassresa, utan snarare om samhällets välfärdsprojekt omvandlat på individnivå.

Tack vare entusiastiska föräldrar och en likaledes entusiastisk lärare, Gösta Lundkvist, blev Tommy Svanström ett med musiken. Läraren tyckte att cellon var ett lämpligt instrument för adepten. Denne var ju så lång och hade dessutom stora händer. Därför var han lämplig att hantera instrumentet.

– Egentligen har det där ingen betydelse. Många tjejer och killar som inte är så stora spelar cello.

Föräldrarna lånade 475 kronor till en cello och det är ingen tvekan om att deras engagemang hade stor betydelse för sonens utveckling.

– Pappa såg till att jag övade minst en timme varje dag. Han

» Pappa såg till att jag övade minst en timme varje dag. Han satt bredvid mig för att jag inte skulle ge upp, och höll till och med upp armen med stråken när tröttheten gjorde sig påmind.«

Förberedelser in i det sista tillsammans med hustrun Ylva Larsson, primarie i »husbandet« Stockholmskvartetten.

YOUR NEXT TOUR AB
-DIN BÄSTA RESEKLUBB

OPERAFESTIVALEN PÅ ÖSEL, ESTLAND 23-27 JULI 2013

Vi upprepar förra årets sommardestination till Estland och operafestivalen i KURESSAARE på Ösel. **Puccinis MADAMA BUTTERFLY** och **Verdis tidiga opera ATTILA** som bygger på Zacharias Werners skådespel.

Vi reser under höjdpunkten av den vackra nordiska sommaren tillsammans med Johan Molander till gamla svenbygder på Ösel.

OPERAFESTSPELEN I VERONA, utfärd till Gardasjön och vindistriktet Valpolicella 31 JULI-4 AUGUSTI 2013

Vi firar att det är 200 år sedan den store kompositören Giuseppe Verdis föddes. **Arena di Verona**, här upplever vi Verdis storslagna operor **NABUCCO** och **AIDA**. Operacieron Johan Molander från Kungliga Operan medföljer på resan.

OPERAFESTSPELEN I MACERATA, ITALIEN 7-11 AUGUSTI 2013

Den årligen återkommande Macerata-festivalen håller mycket hög klass, med erkänt bra sångare och imponerande sceniska produktioner på Arenan Sferisterio. I år extra festligt med **Giuseppe Verdi, eftersom det är 200år sedan den store kompositören föddes**. Vi kommer att få uppleva **Verdis NABUCCO (Nebukadnesar)** och **TRUBADUREN**. Vi bor på ett underbart 1:a klass hotell i medeltida grannstaden Recanati. Det blir också utfärder i omgivningen med besök på intressanta platser bl.a. i Drottning Kristina fotspår dessutom vinprovning. Allt under ledning av Johan Molander.

LONDON OCH GLYNDEBOURNE 19-22 AUGUSTI 2013

Välkomna på sommaren till ett högklassigt musikevenemang. En verklig godbit att se fram emot:

Vi får vara med vid de världsberömda operafestspelen i Glyndebourne, dit vi exklusivt lyckats få biljetter och **"Proms-konserterna"** (symfonikonsert) i Albert Hall, London. Årets föreställning i Glyndebourne är Donizettis **DON PASQUALE**.

OPERA OCH KONSERTRESA TILL KONSERTHUSET GEWANDHAUS I LEIPZIG OCH NATIONALTEATERN I KULTURSTADEN WEIMAR 5-9 SEPTEMBER 2013

PÅ NATIONALTEATERN, DÄR URPREMIÄREN AV RICHARD WAGNERS LOHENGRIN ÄGDE RUM 1850, FÅR VI JUST UPPLEVA LOHENGRIN. Gustav Mahlers **Symfoni No. 9** i Leipzig och premiären av **R. Wagners LOHENGRIN** i Weimar. Musikcieron **Johan Molander** från Kungliga Operan.

PÅ SPANING EFTER MUSIK OCH VAMPYR I EXOTISKA RUMÄNIEN 20-25 SEPTEMBER 2013

Följ med till de dramatiska bergstrakterna i Karpaterna där vi hör Verdis **La TRAVIATA** på operan i Brasov och följer i greve Draculas bloddrypande fotspår i Transylvanien. Vi besöker den rumänske kungens slott i Sinaia och lär känna Rumäniens store tonsättare **George Enescus** musik. En annorlunda och exotisk resa som utlovar många spännande upplevelser. I Bukarest hör vi den världsberömda pianisten **EVGENY KISSIN** som spelar **Schubert och Scriabin**. I stora palatssalen dirigerar **Sakari Oramo** musik av **ENESCU, STRAVINSKY OCH SIBELIUS**. **Stockholms Kungliga Filharmoniska Orkester**. Solist **Julian Rachlin**, violin.

HÖSTEN PÅ METROPOLITANOPERAN I NEW YORK MED STJÄRNSPÄCKADE FÖRESTÄLLNINGAR 4-11 OKTOBER 2013

Varje årstid har sin egen charm i New York. Följ med till "The Big Apple" en vecka i oktober och upplev fantastiska operaföreställningar, spännande shopping, otroliga konstmuseer och underbara måltider! New York är staden som har allt, inte minst ett av världens främsta operahus "The MET". Vi har biljetter till tre stjärnspäckade uppsättningar: Mozarts **COSI FAN TUTTE** med bl.a. **Susanna Phillips** och **Danielle de Niese** i huvudrollerna dirigent **James Levine**. Bellinis **NORMA** med bl.a. **Sondra Radvanovsky** och **Aleksandrs Antonenko**, samt Tjajkovskijs mästerverk, **EUGEN ONEGIN** med **Anna Netrebko**, dirigent **Valery Gergiev**. Besök på MoMA och utflykt till Brooklyn med bl.a. det berömda Brooklyn Museum ingår också i programmet. Reservärd Tomas Svendén.

FÖRETAG OCH FÖRENINGAR VI SKRÄDDARSYR ERA RESOR EFTER ÖNSKEMÅL!

YOUR NEXT TOUR AB

Lill-Jans Plan 2 114 25 Stockholm
info@yournexttour.com

-DIN BÄSTA RESEKLUBB

Tel: 08-611 51 50 Fax: 08-735 60 40
www.yournexttour.com

Två av alla medverkande artister genom åren. Till vänster tenoren Anders Nilsson, till höger pianisten Per Tengstrand.

»Musik & Poesi« på logen i Kråketorp – en av många återkommande programpunkter på Virserums musikdagar.

»Man kan leva på sin begåvning länge. Men till slut går det inte längre. Då är det hårt arbete som gäller.«

satt bredvid mig för att jag inte skulle ge upp, och höll till och med upp armen med stråken när tröttheten gjorde sig påmind.

Men Tommy Svanström vill även lyfta fram betydelsen av den kommunala musikskolan, i Virserum etablerad av kyrkomusikerparet Greta och Gösta Lundkvist. Redan första året fick han spela solo, och efter ett år fick han åka på kurs i Ingesund. Musikhögskolan blev det direkt efter realexamen 1962.

Snart uppstod intresset för kammarmusik, och om vägen till cello är förknippad med föräldrarna och eldsjälarna Lundkvist är vägen till kammarmusiken kantad med inspiratörer som violinisten Otto Kyndel och pianisten Stig Ribbing.

– Man kan leva på sin begåvning länge. Men till slut går det inte längre. Då är det hårt arbete som gäller. För mig har det ena gett det andra. Jag har alltid varit nyfiken. Jag har ingen bakgrund

i den här musiken. Men till slut blev den en viktig del av mig.

I samband med att Tommy Svanström presenterade idén om Virserums musikdagar sa han att satsningen var ett sätt för honom att återgälda det han fick under skolåren.

– Så är det faktiskt. Jag vet att en festival betyder mycket för dem som bor där. Inte bara under själva veckan, utan under hela året. Det blir fin stämning av att kunna tala med varandra om hur det var att lyssna på Barbara Hendricks, Lill Lindfors eller Helena Brodin. Jag ville bidra till att det skulle bli roligare i bygden och att man ska längta till nästa tillfälle nästa år.

Festivalgeneralen säger att han har lärt sig hur det är både enkelt och viktigt att göra det trivsamt för artisterna.

– Artisterna ska ha det bra med kaffe, smörgås och bra logi. Vi har fått rykte om oss att vara en bra festival.

Första året blev det dagligt arbete året runt med Musikdagarna. Fortfarande tar veckan en hel del tid i anspråk i förberedelser och efterarbete, alltid ideellt för Tommy och hans närstående. Tack och lov finns det också fullt av ideella och entusiastiska krafter under festivalveckan bland Virserumsborna.

Undertecknad, som har träffat Tommy Svanström flera gånger men för första gången nu möter honom som reporter, kan inte avstå från att fråga om Virserum på 1960-talet. Det är fyra års ålderskillnad mellan oss, men vi växte upp i husen bredvid varandra. Jag försöker få honom att säga något om trångsynthet och jantelag i detta småländska stationssamhälle. Den diplomatiska intervjupersonen försäkrar att i huvudsak rådde motsatsen.

– Men det som kallas finkultur kunde ändå vara problematiskt och signalera elitism eller »märkvärdighet« som det heter i

Kalmar län. I början när jag återvände till Virserum och badade i samhällets bastu på fredagarna, klädde jag ner mig och började svära bland gubbarna som en förtappad borstbindare.

Så starkt sitter klassmärket, befogat eller inte. Det aningen kritiska Tommy har att säga om sin barndomsort är att han önskar att fler vore nyfikna, att fler tog chansen till kollektivt lyssnande av goda artister och inte bara intresserade sig för det självklart kända.

Sedan några år tillbaka äger Tommy och Ylva ett hus i en by utanför Virserum.

– Jag älskar verkligen stället. Det kommer inte minst till uttryck i att redan när vi satt oss i bilen för att köra dit, så får jag ångest av vissheten om att behöva åka därifrån några dygn senare. Där råder tystnad, en musikers bristvara. Det enda som kan distrahera är möjligen stjärnhimlen.

»Jazz & Jussi« med Leif Dahl (piano), Joakim Wikström (trumpet) och Anders Nilsson (sång)

Jazzduon Olle Steinholz och Elise Einarsdotter på DackeStop, en gammal möbelfabrik som gjorts om till Kulturcentrum.

Virserums musikdagar

När 23–29 juni

Var I Virserum i Småland, mittemellan Växjö och Västervik

Program Ca 30 konserter med en mängd olika genrer representerade. Även Barnfestival. Bland årets gäster kan bland annat nämnas Viktoria Tolstoy, Svante Thuresson med Claes Crona Trio och Malmö kammarkör.

Finansiering Biljetter är den viktigaste intäktskällan. Därutöver ges mindre bidrag från Hultsfreds kommun, Virserums Sparbank, Kalmar Läns Musikstiftelse, Studieförbundet Vuxenskolan och Riksförbundet för unga musiker (RUM).

www.virserumsmusikdagar.se